

І.В. Грабовська (*ХНУ, Хмельницький*)

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

В сучасних умовах господарювання стійке функціонування та розвиток суб'єктів підприємницької діяльності визначається їх здатністю адекватно реагувати на зміну зовнішнього і внутрішнього середовища, що проявляється в показниках, які характеризують фінансову стійкість. Ідентифікація загроз фінансової стійкості підприємства, виявлення причин їх виникнення і способів подолання або скорочення втрат при виникненні несприятливої події, є одним з актуальних напрямків фінансового менеджменту, яке логічно пов'язане з проблемою фінансової безпеки підприємства та її оцінки.

На сьогоднішній день, методика оцінки рівня економічної безпеки на підприємствах можливо поділити на дві великі групи: ті, що призначені для оцінки рівня економічної безпеки в цілому по підприємству, та ті, що спрямовані на оцінку окремих складових економічної безпеки. Проте спільним недоліком існуючих методик є проблема визначення пріоритетності відповідних оціночних показників, трудомісткість проведення та інтерпретації результатів оцінки.

Відповідно до вказаної проблеми на основі аналізу літературних джерел запропонований методичний підхід до визначення фінансової безпеки підприємства, що базується на виділенні трьох функціональних критеріїв, які генерують фінансову складову економічної безпеки підприємств: прибуток, виручка і власний капітал. Таким чином, методика оцінки фінансової безпеки підприємства як основи сталого розвитку в умовах безпеки базується на інноваційному підході, що враховує грамотне пропорційне нарощування його виручки, активів і власного капіталу з максимально можливим зростанням прибутку в умовах захищеності від можливих загроз.

Найважливішою вихідною передумовою відбору показників фінансової безпеки підприємства нами обрано ідентифікація основних загроз її втрати за схемою: на кожен загрозу – певний показник, так звана контрольна точка. В результаті встановлено, що:

1. Загроза втрати ліквідності підприємства пов'язана з неможливістю підприємства оплатити поточні борги за рахунок законних джерел (реалізації поточних активів). Ця загроза може відслідковуватися за допомогою коефіцієнта поточної ліквідності.

2. Загроза втрати фінансової самостійності підприємства викликана зростанням ступеня його кредитування, функціонуючи часто із заставою власного майна. Така загроза може бути відображена за допомогою коефіцієнта автономії і плеча фінансового важеля.

3. Загроза зниження ефективності діяльності підприємства пов'язана з втратою його прибутковості і здатності до самоокупності та розвитку. Така загроза підлягає скануванню за допомогою показника рентабельності активів і рентабельності власного капіталу.

4. Загроза нестійкого розвитку підприємства пов'язана з недотриманням «золотого економічного правила»: темп зростання прибутку > темп зростання обсягу продажів > темп зростання активів > 100%. Її контроль можливий шляхом зіставлення взаємозв'язків зростання прибутку, виручки і активів.

5. Загроза нарощування боргів пов'язана з виникненням труднощів у підприємства з надходженням коштів на рахунки, що найчастіше пов'язано з уповільненням інкасації дебіторської заборгованості. Така загроза може бути проаналізована за показником оборотності дебіторської заборгованості.

6. Загроза використання неефективної кредитної політики виникає, коли наявні прострочені зобов'язання покупців тягнуть за собою збільшення боргів підприємства перед кредиторами. Така загроза може бути виявлена за допомогою співвідношення оборотності кредиторської та дебіторської заборгованостей.

7. Загроза неплатоспроможності підприємства, пов'язана з недостатністю залишків грошових коштів на рахунках для забезпечення безперервних платежів. Така загроза може бути виявлена за допомогою показника достатності грошових коштів.

8. Загроза скорочення прибутковості і ринкової вартості підприємства викликана прихованістю причин недоотримання прибутку через завищення вартості використовуваного капіталу при низькій прибутковості (рентабельності) активів підприємства.

9. Загроза руйнування вартості підприємства може бути пов'язана із неефективною організацією поточної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства, що призводять до спаду конкурентних переваг та тягне за собою неможливість забезпечення його перманентного сталого розвитку. Загроза може бути відстежена на основі показника економічної доданої вартості: її позитивна величина свідчить про зростання вартості, негативна – трактується як її руйнування.

Пропонована методика здатна діагностувати ризик виникнення і види загроз стратегічної економічної безпеки підприємства з боку цього детермінанта та оцінити на виході рівень фінансової безпеки.